

Over dahlia's voor bijen

Tekst en foto's Wim Snoeijer

Wim Snoeijer is docent Plantenkennis bij de Ontwerp Academie in Hazerswoude/Boskoop. Hij heeft veel over Clematis en andere planten geschreven en heeft als hobby planten veredelen en herbarium maken. In 2024 verzorgt hij de rubriek over drachtplanten.

In april is voor mij het voorjaar al een paar maanden tussen de oren bezig. Want de zomerbloeiende bollen en knollen moeten worden opgepot. Dat kan uitstekend in april, maar dan zijn alle leuke soorten vaak al uitverkocht, dus met de kerst begin ik met zoeken, net zolang tot ik mij realiseer dat ik geen keuze kan maken en dan maar gewoon wat kies: alles is mooi.

Imago

Dahlia's mogen weer sinds een paar decennia. Deze planten waren tot aan de eeuwwisseling een soort taboe in de tuin, de planten hadden een goedkoop imago, je plantte geen dahlia's in de tuin. Gekweekt werd de dahlia natuurlijk wel door de kwekers en in al die jaren dat de dahlia in de tuin uit de mode was werden er gewoon tentoonstellingen door de dahliaverenigingen gehouden.

Volgens mij is de interesse in dahlia's weer begonnen door Christopher Lloyd in Engeland. Lloyd is de bekende tuinman van het landgoed Great Dixter. Het verhaal gaat dat op het landgoed de rozen slecht groeiden door ziekten en plagen. Toen Fergus Garrett op Great Dixter kwam werken, ergens in de jaren '90, werden de rozen gerooid en een subtropische tuin aangelegd met dahlia's, canna's en *Verbena bonariensis* die zich mocht uitzaaïen. Dahlia's werden op Great Dixter ook in potten gekweekt en vormden met ander opgepotte planten samengestelde borders op terrassen, trappen en bij deuren. Vooral roodbladige cultivars en dahlia's met rode bloemen hadden de voorkeur. In 2007 kwam van Lloyd het boek uit over Exotic Gardening, een jaar na zijn overlijden. Inmiddels was dahlia 'Bishop of Llandaff' zeer populair en dit is nog steeds zo.

Enkelbloemig

Ook bij tuincentra is de keuze aan voorverpakte dahliaknollen groot. Voor tuinliefhebbers die graag planten in de tuin hebben voor insecten is de keuze bij dahlia's makkelijk. De voorkeur gaat in dat geval uit naar de, zogenaamde 'enkelbloemige' dahlia's.

Dahlia Single Wink met hommelt en Kleine Vos

Dahlia Pepita Pink

Er zijn speciale mixen van knollen voor dit doel te koop.

Dahlia's behoren tot de familie *Asteraceae*, de composietenfamilie. De bloemen zijn sterk gereduceerd met vijf bloemblaadjes die tot één bloemblaadje vergroeid zijn. De buitenste bloemetjes staan bij de enkelbloemige dahlia's langs de rand van de bloembodem, dit zijn lintbloemetjes. De binnenste bloemen hebben geen vergroeide bloemblaadjes en zijn geel. In één bloem zitten dus heel veel bloemetjes bij elkaar op een bloembodem. De dahlia's met dubbele bloemen bestaan helemaal uit lintbloemetjes, de insecten kunnen dan simpelweg niet bij de nectar of het stuifmeel.

Dahlia Pretty Woman

Dahlia Radius Romance

Dahlia's zijn in West-Europa al zo'n twee eeuwen in cultuur gebracht. Door het vele veredelen en zaaien is niet meer te achterhalen van welke botanische soorten de nieuwe cultivars afkomstig zijn, de cultivarnamen worden daarom alleen met de geslachtsnaam *Dahlia* geschreven, bijvoorbeeld *Dahlia* 'Bishop of Llandaff'.

Classificatie

Vanwege de variatie in bloemvormen is er een classificatie, zodat de cultivars gemakkelijk in een groep ingedeeld kunnen worden. Dit betekent dat een dahlia uit de *Cactus*-groep bloemen heeft die voor insecten niet interessant zijn, omdat de bloem uit lintbloemen bestaat. Dahlia's met enkele bloemen als *Dahlia* 'Bishop of Llandaff' horen in

Kasteel Keukenhof

Assortiment met dahlia's. Foto Abe Maaijen

de groep pioenbloemige dahlia's, de andere groepen met enkele bloemen zijn onder andere de halskraag-dahlia's, anemoonbloemige dahlia's, de sterbloemige dahlia's en uiteraard de enkelbloemige dahlia's.

Dubbele bloemen gaan soms bij de uitbloei toch helemaal open, het hart wordt zichtbaar, waar de insecten op af komen. Dit gebeurt vooral bij de laatste bloemen in het seizoen, het is dan al oktober.

Om de dahlia te forceren te blijven bloeien moeten de uitgebloeide bloemen verwijderd worden. Het mooiste is om het bloemsteeltje met een schaar netjes bij de hoofdtak af te knippen. Je kunt ook de uitgebloeide bloem van het steeltje trekken maar op het laatst zie je dan meer steeltjes dan bloemen. Door het wegknippen van uitgebloeide bloemen kunnen dahlia's tot eind oktober, begin november bloeien. In die tijd zie ik geen honingbijen meer op de bloemen maar op een mooie dag zitten er vaak nog strontvliegen, huisvliegen en zweefvliegen op de bloemen. Uiteraard zijn deze vliegen net zo belangrijk voor de biodiversiteit en helpen ze ook bij bestuiving.

Een dahlia kopen in een zakje is het makkelijkst. Zelf dahlia's zaaien kan ook. Een pakje zaad kost niet zoveel en meestal worden er mengsels aangeboden van enkelbloemige dahlia's. Vooraaien kan in april, in een potje of

kistje. Een warme kas is niet nodig, een koude kas of de vensterbank in de keuken is al genoeg. De zaden kiemen makkelijk en meestal binnen twee weken. Als de kiemblaadjes uitgegroeid zijn kunnen de zaailingen verspeend worden, elke zaailing in een eigen potje. Houd de planten in het licht en zo koel mogelijk om te voorkomen dat ze te lang worden. Als de zaailing een paar bladparen heeft, kan er getopt worden, hierdoor vormt de zaailing nieuwe scheuten die sterker zijn. Eind mei kunnen de zaailingen naar buiten, houd ze daar beschut. Wanneer de zaailingen groot genoeg zijn kunnen ze in juni in de tuin geplant worden. Gezaaide dahlia's kunnen hetzelfde jaar bloeien.

Licht

Bij bezoek aan de Bollenstreek of bijvoorbeeld het kwekersgebied bij Heemskerk of de Kop van Noord-Holland valt mij altijd weer op hoe sterk het licht is. De bollen, knollen, vaste planten, enzovoort, staan in het open veld zonder schaduw van bomen, huizen of flats en het licht is fantastisch. Thuis, in de buurt bij Gouda, is dat niet zo en is het zoeken naar een plek in de tuin waar de dahlia's helemaal open en vrij staan zodat de planten rondom zo veel mogelijk licht krijgen. Als zo'n plek er in de tuin niet is, zet dan de dahlia gewoon in een grote pot bij de voordeur, net als bij Great Dixter! ●

Dahlia's kijken

Kwekerij Fred de Meulder
Pastoorlaan 30a
2182 BX Hillegom
begin augustus tot half oktober
<https://ilovedahlia.com>

De Tulperij
Oude Herenweg 16B
2215 RZ Voorhout
half augustus tot half oktober
<https://detulperij.nl>

Kasteel Keukenhof
Keukenhof 1
2161 AN Lisse
half juli tot half oktober
<https://kasteelkeukenhof.nl>

Op internet is veel informatie over dahlia's te vinden, een goed begin is de dahlia-pagina op de website www.allesoverbloembollen.nl.